

כנסת דברי סופרים לזכר ח"ג ביאליק, ספר חמישי / בעריכת יעקב כהן ופ. לחובר
(תל-אביב : הוצאת "דביר", ת"ש)

מְשָׁלִים

א

בְּתוֹר

אָרִי מוֹלֵךְ מֵאַשְׁתָּאוֹל וְעַד צֶעַר¹
תִּקַּן לוֹ דָּאָר,
(הִיָּה מִן הַמְּחַדְּשִׁים וְהַבּוֹנִים),
אֵת דָּאָר-הַיּוֹנִים.
סִדְרוּ מִשְׁרָד, קִבְּלוּ פְּקִידִים,
קִבְּעוּ מִשְׁפָּרַת וּמְדִים²,
וְהַתְּקֵרוּת הַכְּרִיזוּ לְרָצִים.
וּבָא קֵהֶל גְּדוֹל — אֲצִים
וְרִיזִים וְנִהְפְּזִים:
צַטְלָפִים, אִיוֹת, דִּיוֹת, גְּזִים,
צְמָדוֹ בְּתוֹר;
אֵף בָּא גּוֹזֵל בֶּן-תּוֹר³,
מִתַּחַת בֵּית-שְׁחִיזוֹ הַמּוֹן תְּעוּדוֹת,
שֶׁהוּא טִיס מִבֵּית הַחֲסִידוֹת,⁴
שְׁשִׁים פְּרָסָה עָף בְּשִׁפְּהָה,
נִכְנַס (נִרְאָה, בְּשִׁפְּהָה רְצָה),
נִצָּא — וְעָלָ רֵאשׁוֹ בְּנִפְיוֹ וּמַר לוֹ מַר,
כִּי לַמִּשְׁרָה קִבְּלוּ — עֲכָבָר,
טוֹעֵן הַתּוֹר:
„כִּיצַד עֲכָבָר? וְטוֹב הוּא בַק לְהַפְּרָה,
אָבֵל לְטוֹס — אֵף אֲנִכִּי
אֲמֵן וְזֶה פְּחִי“.
„נִכּוֹן, אוֹלָם בְּתוֹר⁵ — עֲנֵה הַשָּׁר —

הַעֲרוֹת הַמְּבִיא לְבֵית-הַדְּפוּס:

(1) כלומר, ארץ קטנה. (2) לאו דוקא. (3) מין חיה, מעין ארכיאולוג אצלנו. (4) על משקל בית-הלל, בית-שמאי; כנראה, אסכולה של טיסים, בכרכי הים. (5) לא ברור, מי המסדר את התור.

ראשון לפרנסה עמד זה העבֵר.
 וילך הגוֹל ויתנחם התור:
 אולי נבא היום, יכרו פה בור,
 וילראש-כורים אותו יפקד, אם יפקדנו.

נראה לי, החיה למדה משךד ממנו.

ב

השֵׁבִי

מאז ומעולם וצם החסידות
 מרבה מקים ולדות.
 ולא הספיק הזמן לזיג לעסקי הגן.
 ראו בקנינה¹ כי כן,
 תקנו האסכולות לטף עד תם
 גיל למודם של צהבי-טרטם.
 מפין המורים? מי הם? — הינשופים,²
 ובאתונה, שם למדו, צפופים
 על מגלות עמדו וכפופי-גב,
 משם קבלו את נסיונם הרב.
 מפיון שדשים דשים,
 והחסידות
 אף מוסיפות יולדות,
 ובתי-ספר חדשים
 נבנים בארץ. והקנינה,
 אם ענינה,
 באה ומושיבה בהם אפרוחיות³,
 אף זה בקעו מביצתן,
 המוך צדין בנוצתן,
 צצות ממדגרות⁴, עוד בחמן —
 מורות הן לתמן.
 בתי-הספר — נחמדים:
 אין עוד נישוף ועום, קפדן במשקפים —

(1) קנינה — מעין עיריה שלנו, מלשון קני. (2) גם אצל היוונים הקדמונים שמש בנשוף סמל חכמה ודעת.
 (3) אפרוחית — הקטנה מלשון אפרוח. (4) זאת אומרת, תוצרת תעשיתית.

אֵל הַשְּׁלֵחַן פְּרָחִים⁵ וּמַאִירוֹת עֵינַיִם,
אֵךְ הַיְלָדִים...

קוֹבְלוֹת הַחֲסִידוֹת: פָּגַם בְּדַבּוּרֵימ,
אוֹמְרִים הַבּוֹחֲנִים: צְרוֹת בַּחֲבוּרִים,
לְשׁוֹן, סִגְנוֹן זֶה — וּבִיחוד
זֶה הַנְּקוּד!

וְשֶׁאֱלוֹ, תְּמַהוּ: „מַה כָּאֵן מִתְרַחֵשׁ?”
הַשִּׁיבוּ: כְּלוּם אֵינְכֶם יוֹדְעִים,
כִּי זוֹהִי שְׂאֵלָה שֶׁל צְפַרְדְּעִים⁶:
בְּנִשְׁוֹף עוֹלָה בְּצַפְרְדְּעִים תְּרִיסָר,
וְאַפְרוּחִית — בְּשֵׁשׁ.

הֵייתִי גַם אֲנִי מִשִּׁיף לְהֵם מוֹסָר;
אוֹלֵי גַם מִגְדָּף אוֹתָם,
אֵלּוֹ לֹא נִהְגוּ גַם הֵם מִנְהַג אֲדָם.

ג

ח ו ר י - מ ס פ נ ו ת ל ש פ ן

אַחַר שְׁנוֹת פְּגַע וְכָפֵן
צָשָׁה לוֹ הַשְּׁפָן
ח ו ר י - מ ס פ נ ו ת הַרְחַק בַּיַּעַר,
אֲשֶׁר בִּיאֵו שֵׁם זָקֵן וְנֶעַר
מִכָּל אֲשֶׁר יֵאָכְלוּ שְׂפָנִים:
כְּרוֹב וּכְרוֹבִית רַעֲוֵנִים,
בְּרַעֲוִין שְׁפוֹן, בְּרַגְרִיר חֲשָׂה,
פְּרָדוֹת קְסָמַת בְּעֵתָהּ,
וְגַם אֲגוּזוֹ לְעֵת מִצּוֹא.
וְרַבּוֹ הַיְמִיִּם וּכְבֹּד נִכְרַת
בְּמַחְתָּרַת
ח ו ר י - מ ס פ נ ו ת בְּרַכָּהּ.
פְּתָאֵם יוֹם רַע! יוֹם חֲשָׁקָה!
וְלִשְׁפָן הַגֹּד: גִּבֵּב מְלֵא קִמְצוֹ

(5) לא ברור מה רצה לאמר המחבר: פרחים ממש או מורות תבנית פרחים. (6) הינשופים קבלו משכורת בצפרדעים, כחסידות.

שׁוֹמֵר הַחֹרֶב רַב־הַשׁוֹמְרִים.
 וּמְחַצְפִּים צְרוּחִים־קוֹרְאִים:
 יָדָה מִמְשַׁמְרָתוֹ — נָדָל!
 וַיְהִי הַשָּׁפָן אֶת הַקּוֹרְאִים וַיִּחַל:
 חֲלִילָה מִהַזְכִּיר! כִּי הִקְהַל יַחְדָּל
 עוֹד מִהִבִּיא, וְהֶאֱוָצַר יָדָל.
 הֵס! פֶּן נִהְיֶה מְשַׁל בַּיָּצֵר וּשְׂנִינָה."
 וַיְהִי אֶת הָעָם. וְלֹתְקוֹפֶת שָׁנָה
 שׁוֹב מִעֲשֵׂה־גְנֻבָה: מְלֹא חֲפְנָיו
 לָקַח לוֹ הַמְּנַהֵל וְלֹא חָפְרוּ פָּנָיו.
 וְכַךְ:

הָעָם נָתַן וְהַמְּנַהֵל לָקַח,
 וְהַשָּׁפָן שָׁחַק, שָׁחַק גַּם הַמְּזוֹכֵר
 מִפְּחַד הַסֵּקֶנְדָּל, מִפְּחַד הַמְּדוֹן,
 עַד תֵּם הַפְּקֻדוֹן,
 לֹא נִשְׁאַרָה פְּרֻדָּה, אָפֶס גְּרָגִיר,
 וּבַמְחֶסֶן כִּק הַשְּׁבוּנוֹת וְחֻלְקַת־קִיר,
 וְהַשָּׁפָן אָף אֲזִי... הַקִּים סְעָרָה?
 לֹא! שְׂתִיקָה גְּמוּרָה!

אוֹתָן הַתּוֹצְאוֹת וְאוֹתָן הַמְּסֻקְּנוֹת
 בְּבִנְקִים וּבְחֻרֵי־הַמְּסֻקְּנוֹת!

שׂאוּל טִשְׁרֵנִיחֻבְסִקִי